

**Inventaris van het archief van
de Bond van Protestants
Christelijke Kweekscholen
1914-1969 en
Protestants-Christelijk Oplei-
dingsonderwijs
1969-1976**

Samengesteld door drs. Arent Th. Bloemendal

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 815
Mei 2010

Oorspronkelijk verschenen als Archiefpublicaties 5. 1995

Inhoud

INLEIDING

1. Van de Bond van Protestants Christelijke Kweekscholen naar de Bond van Protestants Christelijk Opleidingsonderwijs
2. Archieven en inventarisatie

INVENTARIS

ARCHIEF VAN DE BOND VAN PROTESTANTS CHRISTELIJKE KWEEKSCHOLEN

- A. Stukken van algemene aard
 - Notulen
 - Correspondentie
- B. Stukken van specifieke aard
 - Statuten en reglementen
 - Organisatie
 - Financiën
 - Verenigingsorgaan
 - Bemoeienis met besturen en scholen

ARCHIEF VAN DE BOND VAN VERENIGINGEN VOOR PROTESTANTS CHRISTELIJK OPLEIDINGSONDERWIJS

- A. Stukken van algemene aard
 - Notulen
 - Correspondentie
- B. Stukken van specifieke aard.
 - Statuten
 - Organisatie

ARCHIEF VAN DE BOND VAN PROTESTANTS CHRISTELIJKE OPLEIDINGSSCHOLEN VOOR KLEUTERLEIDSTERS

- A. Stukken van algemene aard
 - Notulen
 - Correspondentie
 - Jaarverslagen
- B. Stukken van specifieke aard
 - Statuten en reglementen
 - Organisatie
 - Scholen

ARCHIEF VAN DE CHRISTELIJKE NORMAALSCHOOL AMERS-
FOORT

BIJLAGE

Leden van het bestuur van de Bond van P.C. Kweekscholen

Leden van het bestuur van de Bond van P.C. Opl. scholen v. Kleuterleidsters

Leden van het bestuur van de Bond van Ver. voor P.C. Opleidingsonderwijs

Inleiding

Van de Bond van Protestants Christelijke Kweek scholen naar de Bond P.C. Opleidingsonderwijs

Op 13 juli 1914 wordt te Utrecht de vereniging Bond van Protestants Christelijke Kweek scholen opgericht. Zestien personen kwamen bijeen in het Hotel de la Station op uitnodiging van de besturen van de Doetinchemse Groen van Prinsterer-kweek school en de Christelijke kweek school (Haringvliet) te Rotterdam. Op de vergadering waren vertegenwoordigers van negen kweek scholen aanwezig: Rotterdam (Haringvliet, Tuinderstraat en Nieuwe Haven), Doetinchem, Groningen, Dokkum, Gorinchem, Utrecht (Jan van Nassau) en Dordrecht. Ds. H.C. van den Brink treedt op verzoek van de vergadering op als voorzitter. Als bestuursleden worden benoemd: ds. H.C. van den Brink als eerste voorzitter, ds. D.A. van Haselen als tweede voorzitter, P. Kat Pzn. als eerste secretaris, ds. W.J. Aalders als tweede secretaris en ds. F.G. Petersen als penningmeester. Als doel van de vereniging wordt geformuleerd het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de aangesloten kweek scholen met name wat betreft de verhouding tot de overheid. Om dit te bereiken 'zoekt de vereniging verband' met de vereniging van onderwijzend personeel en voor zover dit mogelijk en gewenst zou blijken, met 'al die verenigingen, bonden en corporaties, die werkzaam zijn op het terrein van het onderwijs

Leden van de vereniging kunnen zijn, de als rechtspersoon erkende kweek schoolverenigingen. Deze mogen evenzoveel stemhebbende afgevaardigden zenden als ze kweek scholen onderhouden. Andere afgevaardigden en ook de directeuren en leraren hebben een adviserende stem. De stemhebbende afgevaardigden kiezen vijf bestuursleden, waarvan de meerderheid bestuurslid van een aangesloten vereniging moet zijn. Tot het bestuur behoren ook twee adviserende leden uit het personeel van de aangesloten kweek scholen. Eenmaal per jaar wordt in de regel een ledenvergadering gehouden. Deze vergadering stelt op voorstel van het bestuur het aantal bestuursleden vast. De bestuursleden hebben vijf jaar zitting en zijn terstond herkiesbaar. De Vereniging van Onderwijzend Personeel aan Prot. Chr. Kweek scholen wordt uitgenodigd om de adviserende leden aan te wijzen. Deze leden hebben twee jaar zitting. Het bestuur vergadert in principe twee keer per jaar, zo mogelijk in september en maart. De ledenvergadering wordt in oktober gehouden. Op de agenda staan onder andere: de verkiezing van de bestuursleden, het jaarverslag van de secretaris, het financieel verslag en de begroting. In samenwerking met het bestuur van de vereniging van onderwijzend personeel aan de kweek scholen worden gecombineerde vergaderingen gehouden.

In 1924 waren er zeventien contribuerende kweek scholen namelijk Groningen, twee in Rotterdam (Tuindersstraat en Haringvliet), Gorinchem, Utrecht (Jan van Nassau), Doetinchem, Dokkum, Leiden, Zetten, Leeuwarden (Ma-

riëndaal en M. de Heerenstraat). Middelburg, Den Haag, Nijmegen, Haarlem, Sneek, Amsterdam (Kerkstraat) en Gorinchem. In 1934 is het totaal aantal protestantse kweekscholen 21 tegen 46 rooms-katholieke en 38 overige kweekscholen. In 1936 wordt een mijlpaal bereikt wanneer alle p.c.-kweekscholen tevens lid zijn van de bond. Volgens de statuten moest in de regel eenmaal per jaar een Ledenvergadering worden gehouden. Van deze regel werd echter afgeweken want niet ieder jaar werd er ook daadwerkelijk een Algemene Ledenvergadering gehouden: vanwege de oorlogstoestand tussen 1914 en 1918 en na 1920 enkele keren omdat er geen belangrijke onderwerpen voorlagen. Een statutenwijziging in de vergadering van 1929 bracht verandering in deze gang van zaken. De passage 'in de regel' werd geschrapt. Op de vergadering van 20 september 1923 wordt het besluit genomen om een gezamenlijk orgaan op te richten met de onderwijzersbond. De Kweekschoolbond zou daarbij 2/3 deel van de onkosten op zich nemen. Na het eerste decennium werden de kosten voortaan gelijkelijk verdeeld.

Met de invoering van de Lager Onderwijswet in 1920 en de opheffing van de ongeveer vijftig 'Normaallessen' lag er voor de kweekscholen een belangrijke taak om de opleiding van leerkrachten op te voeren. Bij het zilveren jubileum van de bond in 1939 is de situatie echter totaal omgeslagen en worstelt de 'kwekeling met akte' voor een baan. Met het uitbreken van de oorlog wordt de situatie nog slechter: de kweekscholen in Haarlem, Leiden en Sneek moeten hun poorten sluiten terwijl de Hervormde Kweekschool te Amsterdam en de Gereformeerde Kweekschool te Rotterdam zo goed en zo kwaad als het gaat zonder subsidie trachten te overleven. Het verenigingsorgaan wordt net als de overige christelijke onderwijsbladen in 1942 door een verschijningsverbod getroffen. Ook de ondersteuning door het bureau van De Schoolraad valt weg doordat dit bureau door de bezetter wordt verboden. Met het inderhaast opgerichte Bureau voor Onderwijsrecht probeert de ondersteuning nog voort te zetten. De Kweekschoolbond blijft zelf als organisatie nog voortbestaan hoewel er na 1943 geen jaarvergaderingen meer gehouden worden. De eerste jaarvergadering is pas weer op 27 december 1946.

Vlak na de oorlog is er weer een onderwijzerstekort opgetreden. Om het tekort weg te werken wordt er zelfs een eenmalige éénjarige noodopleiding voor H.B.S.-ers in het leven geroepen.

Op 2 april 1960 verenigen de protestants christelijke opleidingsscholen voor kleuterleidsters zich tot een eigen bond. Al spoedig beginnen er echter besprekingen over een fusie met de bond van kweekscholen. De Kweekschoolbond heeft in 1968 haar naam onder invloed van de Mammoetwet nog kortstondig veranderd in de Bond van Protestants Christelijke Opleidingsscholen. Op 13 september 1969 is de fusie met de Bond van Protestants Christelijke Opleidingsscholen voor Kleuterleidsters definitief. De nieuwe organisatie draagt dan de naam 'Bond van Verenigingen voor Protestants Christelijk Opleidingsonderwijs'. Deze organisatie werkt nu in federatief verband samen binnen de Stichting Besturenraad P.C.O. Per 1 juli 1976 heft de bond zich op en treedt toe tot de nieuwe Vereniging Besturenraad P.C.O.

Archieven en inventarisatie

De archieven van de P.C. Kweekschoolbond, de Bond van P.C. Opleidingsscholen voor Kleuterleidsters, de Bond van verenigingen voor P.C. Opleidingsonderwijs en dat van de Christelijke Normaalschool te Amersfoort bevinden zich alle al vele jaren in de archiefbewaarpplaats van de Besturenraad. Deze archieven geven gezamenlijk een aardig beeld van de ontwikkeling van de christelijke opleidingsscholen voor leerkrachten op lokaal en landelijk niveau over de periode van 1890 tot 1976. Helaas ontbreekt van de Kweekschoolbond een groot deel van het vooroorlogse archief. Ook enkele naoorlogse archivalia ontbreken. Er zullen daarom nog pogingen worden ondernomen om deze lacunes te verkleinen en zo mogelijk weg te werken. De inventarisatie van het materiaal heeft plaatsgevonden in de periode januari-februari 1995. Op het archief heeft geen selectie plaatsgevonden ook al omdat over meerdere decennia betrekkelijk fragmentarisch is overgeleverd.

De omvang van het archief bedraagt bijna twee strekkende meter. De archivalia bevinden zich in de archiefbewaarpplaats van de Besturenraad.

Voorburg, februari 1995 A.Th.B.

Stand van zaken 2010

Deze inventaris werd in april 2010 gedigitaliseerd, zonder de originele afbeeldingen.

Het archief maakte lange tijd deel uit van de collectie:

Besturenraad Protestants Christelijk Onderwijs Voorburg –
(Ca. 1850-2005), BEPERKTE TOEGANG | Coll. nr.: 384. 150 m.

Maar heeft nu een eigen notatie gekregen.

HET ARCHIEF VAN DE BOND VAN PROTESTANTS CHRISTELIJKE KWEEKSCHOLEN

A. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

NOTULEN

- 1-2 Verslagen van de Algemene Ledenvergadering, 1935-1947.
 Bevat tevens verslagen van de Werkcommissie, 1937-1938.
 1 deel 1 omslag
1. 1935 oktober 31 1947 januari 6
 2. 1947 september 5
- 3-4 Bijlagen bij de Algemene Ledenvergaderingen, 1942-1943.
 2 omslagen
3. 1942
 4. 1943
- Korte verslagen van de vergaderingen van het bestuur, 1924-
 1969.
 Zie hiervoor de jaargangen van 'De Christelijke Kweekschool'

CORRESPONDENTIE

- 5-24 Ingekomen en afschriften van uitgaande stukken van het be-
 stuur, 1934-1949. 1954-1969.
 6 pakken 14 omslagen
5. 1934-1943, alfabetisch geordend.
 6. 1944
 7. 1945
 8. 1946
 9. 1947
 10. 1948
 11. 1949
 12. -
 13. 1954
 14. 1955
 15. 1956
 16. 1957
 17. 1958
 18. 1959
 19. 1960
 20. 1961-1964, A-F
 21. 1961-1964, G-Z
 22. 1965-1968, A-D
 23. 1965-1968, E-Z
 24. 1969

- 25 Agenda op de uitgaande stukken, 1943-juli 1944.
1 stuk

B. STUKKEN VAN SPECIFIEKE AARD

STATUTEN EN REGLEMENTEN

- 26 Statuten en huishoudelijk reglement, 1930 en c 1968. met duplicaten.
3 katernen

ORGANISATIE

- 27 Stukken inzake fusie en samenwerking, 1965-1969.
1 omslag

FINANCIËN

- 28-29 Accountantsrapporten, 1968-1969.
2 katernen
28. 1968
29. 1969

VERENIGINGSORGAAN

- 30-63 *De Christelijke Kweekschool* 1924-1969.
30 banden
30. 1924-1926
31. 1927-1929
32. 1930-1931
33. 1932
34. 1933
35. 1934
36. 1935
37. 1936-1937
38. 1938-1939
39. 1940
40. 1941
41. 1947
42. -
43. -
44. -
45. 1951
46. -
47. 1953
48. 1954
49. 1955
50. 1956

- 51. 1957
- 52. 1958
- 53. 1959
- 54. 1960
- 55. 1961
- 56. 1962
- 57. 1963
- 58. 1964
- 59. 1965
- 60. 1966
- 61. 1967
- 62. 1968
- 63. 1969

BEMOEIENIS MET BESTUREN EN SCHOLEN

ONDERWIJZEND PERSONEEL

- 64 Afschrift van het rekest van Schoolraad en e.v.a. aan rijkscommissaris A. Seyss Inquart inzake de benoemingsverordening, 19 maart 1941.
1 stuk
- 65 Stukken inzake de vrijstelling voor de arbeidsdienst, 1943.
1 omslag

LEERPLAN

- 66 Stukken inzake uniformering van leerplan en boekenlijst, 1943.
1 omslag
- 67 Rapport met bijlagen betreffende de behandeling van de zogenaamde richtingsvakken aan de kweekscholen, 1943.
1 omslag
- 68 Stukken inzake deelname aan de eerste conferentie over het psalmgezag, 1943.
1 omslag

RIJKSBIJDRAGE

- 69 Stukken inzake de intrekking van de rijksbijdrage aan kweekscholen, 1937. 1942.
1 omslag
- 70 Afschriften van uitgaande stukken inzake de subsidie-inhouding van de Hervormde Kweekschool te Amsterdam, 1942.
1 omslag

- 71 Verslag van de gang van zaken bij de Hervormde Kweekschool te Amsterdam sinds de inhouding van de subsidie, 16 januari 1943.
1 stuk

HET ARCHIEF VAN DE BOND VAN VERENIGINGEN VOOR PROTESTANTS CHRISTELIJK OPLEIDINGSONDERWIJS

A. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

NOTULEN

- 72 Notulen van de Algemene Vergadering. 1969. 1971. 1975.
1 omslag
- 73 Notulen van de Bestuursvergaderingen, 1969-1971.
1 omslag
- 74-77 Notulen en bijlagen bij de gecombineerde vergaderingen van het bestuur met Besturenraad en NPCCS, 1970-1976.
4 pakken
74. 1970 maart-1974 december
75. 1975
76. 1976 januari-april
77. 1976 mei-oktober
- 78 Notulen van de sectievergadering Opleidingsscholen voor Kleuterleidsters, 1970-1971
1 omslag

CORRESPONDENTIE

- 79-84 Ingekomen en afschriften van uitgaande stukken van het bestuur, 1970-1975.
6 pakken
79. 1970
80. 1971
81. 1972
82. 1973
83. 1974
84. 1975

B. STUKKEN VAN SPECIFIEKE AARD

STATUTEN

- 85 Concept-statuten van de Bond v. Ver. v. P.C. Opleidingsonderwijs, z.d. (c.1969)
1 omslag

ORGANISATIE

- 86 Notulen van de oprichtingsvergadering van de Bond van Verenigingen voor P.C. Opleidingsonderwijs, 13 sept. 1969
1 stuk
- 87 Stukken inzake fusie en opheffing, 1975-1976.
1 omslag

HET ARCHIEF VAN DE BOND VAN PROTESTANTS CHRISTELIJKE OPLEIDINGSSCHOLEN VOOR KLEUTERLEIDSTERS

A. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

NOTULEN

- 88-92 Notulen en bijlagen van de Algemene Ledenvergadering, 1959-1970
4 omslagen 1 pak
- 88. 1959-1965
 - 89. 1966
 - 90. 1967
 - 91. 1968
 - 92. 1969-1970
- 93 Notulen van de bestuursbesprekingen, 1969-1970
1 deeltje

CORRESPONDENTIE

- 94-95 Ingekomen stukken, 1960-1968
2 omslagen
- 94. 1960-1964
 - 95. 1965-1968

- 96 Afschriften van uitgaande stukken, 1960-1965
1 omslag
- 97 Agenda van ingekomen en uitgaande stukken, 1960-1965
1 deeltje

JAARVERSLAGEN

- 98 Jaarverslagen, 1960-1969
1 omslag

B. STUKKEN VAN SPECIFIEKE AARD

STATUTEN EN REGLEMENTEN

- 99 Statuten, concept statuten en huishoudelijk reglement, 1961-1967
1 omslag
- 100 Stukken inzake herziening van de statuten, 1969
1 omslag

ORGANISATIE

- 101 Stukken over de samenwerking met de Schoolraad, 1968
1 omslag
- 102 Stukken inzake de opheffing van de bond, 1969
1 omslag

SCHOLEN

- 103 Nota betreffende de behoefte aan opleidingsscholen voor kleuterleidsters, 1965
1 katern
- 104 Stukken betreffende de instandhouding van de opleidingsschool voor kleuterleidsters te Eindhoven, 1967-1968
1 omslag

GEDEPONEERD ARCHIEF

ARCHIEF VAN DE CHRISTELIJKE NORMAALSCHOOL

- 105-106 Notulen van de vergaderingen van het Bestuur, 1 maart 1907-2 september 1922.
2 delen
105. 1 maart 1907-6 maart 1915. Bevat in dorso een afschrift van een kort verslag van het College van Onderwijzers a.d. Normaallesen over het jaar 1911-1912. N.B. los inliggend, het verslag van de vergadering van 19 december 1908.
106. 27 maart 1915-2 september 1922
- 107 Ingekomen en concepten van uitgaande brieven door secretaris-penningmeester J. van der Waals, 1898. 1922
1 omslag
- 108 Concept-statuten en huishoudelijk reglement van de Vereniging 'Christelijke Normaalles te Amersfoort', ongedateerd (c.1890)
1 stuk
- 109 Reglement van de Christelijke Normaalles, ongedateerd (c. 1880)
1 stuk
- 110 Lijsten van in- en uitgeschreven leerlingen, 1890-1919
1 omslag
- 111 Roosters van lessen, ongedateerd. 1898 en 1917
1 omslag
- 112 Leerplannen fysica, opvoedkunde en tekenen, ongedateerd (c. 1914)
1 omslag
- 113 Boekenlijst van de cursus 1914-1915.
1 stuk
- 114 Lijsten van de boeken in de bibliotheek, ongedateerd, c. 1900 (bijgewerkt tot c. 1910).
2 stukken
- 115 Jaarrekeningen, 1895-1907. Met processen-verbaal van de verdeling der premies ter vergadering.
Bevat in dorso:
-staat van de leerlingen, 1890-1900;
-lijst van de leerkrachten 1886-1898;

-lijstje van de contribuanten in Amersfoort, Nijkerk en Bunschoten, met los inliggend een blanco kwitantie.

1 deel

116 Jaarrekeningen, 1912-1915.

1 omslag

117-118 Kwartaalkasboeken, 1907-1922.

2 delen

117. 1 april 1907-31 maart 1914, gezien en goedgekeurd per 21 november 1914.

118. 1 april 1914-31 maart 1922, met opgave van de salarissen op 5 september 1922.

BIJLAGE

LEDEN VAN HET BESTUUR VAN DE BOND VAN PROTESTANTS CHRISTELIJKE KWEEKSCHOLEN

(tot de fusie van 13 september 1969)

Ds. H.C. van den Brink	1914-1941	Voorzitter	1914-1941
Ds. F.G. Petersen	1914-1948	Penningmeester	1914-1948
		Secretaris	1938-1940
Ds. D.A. van Haselen	1914-1938	2e voorzitter	1914-1918
		Secretaris	1919-1929
		Secretaris	1937-1938
P.Kat Pzn.	1914-1920	Secretaris	1914-1918
Dr. W.J. Aalders	1914-1915	2e secretaris	1914-1915
H.J. van Wijlen	1914-1931	Adviserend lid	1914-1931
J. Gras	1914-1931	Adviserend lid	1914-1931
Ds. J.G. Klomp	1916-1918	2e secretaris	1916-1918
Prof.dr.F.W. Grosheide	1922-1926		
Dr.mr. N.G. Veldhoen	1922-1935	Secretaris	1930-1934
Mr. C. Okma	1927-1936	Secretaris	1935-1936
C. Groen	1932-1938	Adviserend lid	1932-1938
W.J. Visser	1932-1941	Adviserend lid	1932-1939
		Secretaris	1940-1941
K. Brants	1936-1938		
Mr. T.A. van Dijken	1936-1969	Voorzitter	1942-1969
Dr. J. Brinkman	1939-1949	Adviserend lid	1939-1949
J.H. Fricke	1939-1953	Secretaris	1942-1947
Dr. H. Schilp	1940-1954	Adviserend lid	1940-1954
A.M. Brouwer	1941-1959	Secretaris	1951-1959
Th. J.L. v.d. Berg	1942-1949	Secretaris	1947-1949
H.R.J. van der Veen	1949-1962	Penningmeester	1949-1962
H. van den Burg	1950-1960	Adviserend lid	1950-1960
A. Wellensiek	1951-1957		
I. van der Ploeg	1954-1963		
J. Dekker	1955-1958	Adviserend lid	1955-1958
Drs. D. Fokkema Jr.	1959-1960		
J.A. van Bennekom	1959-1961	Adviserend lid	1959-1961
Ds. G. Gerbrandy	1960-1964	Secretaris	1960-1964
Mr. H.J. Swagerman	1961-1969	Adviserend lid	1961-1962
		Penningmeester	1963-1969
F.J. van Dam	1962-1969	Adviserend lid	1962-1969
J. de Boom	1962-1968	Adviserend lid	1962-1968
W.J. Boot	1963-1969	Penningmeester	1963-1969
Mr.dr. K. de Vries	1964-1969		
Ir. A.C.H. Toet	1965-1969	Secretaris lid	1965-1969
Drs. Th. D. Jansen	1969-1969		

**BESTUURSLEDEN VAN DE BOND VAN PROTESTANTS CHRIS-
TELIJKE OPLEIDINGSSCHOLEN VOOR KLEUTERLEIDSTERS**
(opgericht 2 april 1960, bestuur gekozen op 21 januari 1961)

W. van Tuyl	Voorzitter	1961-1968
W. Verschoor	Secretaris	1961-1965
E.C. v.d.Voort/ Hordijk-Van Heel	Penningmeester	1961-1969
Mej. A.J. Vreugdenhil	Adviserend lid	1960-1969
S. de Jong	Adviserend lid	1960-1969
Mr. J. de Waard	Secretaris	1966-1968
B. Buddingh'	Voorzitter	1969-1969
A.F. Coumou-Spienburg	Secretaris	1969-1969

**BESTUURSLEDEN VAN DE BOND VAN VERENIGINGEN VOOR
PROTESTANTS CHRISTELIJK OPLEIDINGSONDERWIJS**
(opgericht 13 september 1969)

Mr. T.A. van Dijken	Voorzitter	1969-1970
B. Buddingh'	Vice-voorzitter	1969-1976
Mr. H.J. Swagerman		1969-1974
A.F. Coumou-Spienburg		1969-1970
A.C. 't Hart	Voorzitter	1970-1976
Mr.dr. K. de Vries	Secretaris	1969-1970
Ir. A.C.H. Toet		1969-1973
Drs. A.J. Sein		1969-1976
C.E.H. Timmer		1970-1973
Dr. D.H. Groen	Secretaris	1970-1976
Y. Amels	Penningmeester	1970-1976
Ir. D. Bos		1974-1976
J.H. Bos		1973-1974